

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kolmas koda)

16. juuli 2020*

Eelotsusetaotlus – Vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanev ala – Sisserändepoliitika –
Perekonna taasühinemise õigus – Direktiiv 2003/86/EÜ – Artikli 4 lõige 1 – Mõiste „alaealine“ –
Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 24 lõige 2 – Lapse parimad huvid – Põhiõiguste harta
artikkel 47 – Õigus tõhusale õiguskaitsevahendile – Perekonna taasühinemist taotleva isiku lapsed, kes
on saanud täisealiseks perekonna taasühinemise taotluse rahuldamata jätmise otsuse vastu algatatud
haldusmenetluse või kohtumenetluse ajal

Liidetud kohtuasjades C-133/19, C-136/19 ja C-137/19,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Conseil d'État' (Belgia kõrgeima halduskohtuna tegutsev
riiginõukogu) 31. jaanuari 2019. aasta otsustega esitatud eelotsusetaotlused, mis saabusid Euroopa
Kohtusse 19. veebruaril 2019 (C-133/19) ja 20. veebruaril 2019 (C-136/19 ja C-137/19), menetlustes

B. M. M. (C-133-19 ja C-136/19),

B. S. (C-133/19),

B. M. (C-136/19),

B. M. O. (C-137/19)

versus

État belge,

EUROOPA KOHUS (kolmas koda),

koosseisus: koja president A. Prechal, kohtunikud L. S. Rossi (ettekandja), J. Malenovský, F. Biltgen ja
N. Wahl,

kohtujurist: G. Hogan,

kohtusekretär: ametnik M. Krausenböck,

arvestades kirjalikku menetlust ja 30. jaanuari 2020. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– B. M. M., B. S., B. M. ja B. M. O., esindaja: *avocate* A. Van Vyve,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

- Belgia valitsus, esindajad: P. Cottin, C. Pochet ja C. Van Lul, keda abistasid *avocats* E. Derriks, G. van Witzenburg ja M. de Sousa Marques E Silva,
- Saksamaa valitsus, esindajad: R. Kanitz ja J. Möller,
- Austria valitsus, esindaja: J. Schmoll,
- Poola valitsus, esindaja: M. Majczyna,
- Euroopa Komisjon, esindajad: C. Cattabriga ja M. Condou-Durande,

olles 19. märtsi 2020. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlused käsitlevad nõukogu 22. septembri 2003. aasta direktiivi 2003/86/EÜ perekonna taasühinemise õiguse kohta (ELT 2003, L 251, lk 12; ELT eriväljaanne 19/06, lk 224) ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artikli 47 tõlgendamist.
- 2 Need taotlused on esitatud kohtuvaidlustes ühelt poolt Guinea kodanike B. M. M. (C-133/19 ja C-136/19), B. S. (C-133/19), B. M. (C-136/19) ja B. M. O. (C-137/19) ning teiselt poolt Belgia riigi vahel seoses perekonna taasühinemise viisa taotluste rahuldamata jätmisega.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Direktiivi 2003/86 põhjendused 2, 4, 6, 9 ja 13 on sõnastatud järgmiselt:

„(2) Perekonna taasühinemist käsitlevad meetmed tuleks vastu võtta kooskõlas kohustusega kaitsta perekonda ja austada pereelu, mis on sätestatud paljudes rahvusvahelise õiguse aktides. Käesolev direktiiv austab põhiõigusi ning peab kinni põhimõtetest, mida tunnustab eelkõige [Roomas 4. novembril 1950 allkirjastatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni] artikkel 8 ning [harta].

[...]

(4) Perekonna taasühinemine on vajalik pereelu võimaldamiseks. See aitab liikmesriigis viibivate kolmandate riikide kodanike integreerumist hõlbustades ühiskonnakultuurilise stabiilsuse loomist ja samuti majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse edendamist, mis on asutamislepingus sätestatud põhieesmärk.

[...]

(6) Perekonna kaitseks ning pereelu loomiseks või hoidmiseks tuleks ühiste kriteeriumide põhjal määrata kindlaks perekonna taasühinemise õiguse kasutamise materiaalsed tingimused.

[...]

(9) Perekonna taasühinemine peaks olema igal juhul võimalik perekonna tuumiku, st abikaasa ja alaealiste laste puhul.

[...]

(13) Tuleks kehtestada eeskirjad, mis reguleerivad perekonna taasühinemise ning pereliikmete elamisloa taotluste läbivaatamise menetlusi. Need menetlused peaksid olema tõhusad ja juhitavad, võttes arvesse liikmesriikide haldusametuste tavalist töökoormust, ning samuti läbipaistvad ja õiglased, et asjaomastel isikutel oleks vajalik õiguskindlus.“

4 Direktiivi 2003/86 artikkel 1 on sõnastatud järgmiselt:

„Käesoleva direktiivi eesmärk on määrata kindlaks perekonna taasühinemise õiguse kasutamise tingimused kolmandate riikide kodanikele, kes elavad seaduslikult liikmesriikide territooriumil.“

5 Direktiivi artiklis 4 on ette nähtud:

„1. Liikmesriigid lubavad vastavalt käesolevale direktiivile ning IV peatükis [ja artiklis 16] sätestatud tingimustele oma territooriumile siseneda ja seal elada järgmistel pereliikmetel:

- a) perekonna taasühinemist taotleva isiku abikaasa;
- b) perekonna taasühinemist taotleva isiku ning tema abikaasa alaealised lapsed, sealhulgas lapsed, kes on adopteeritud asjaomase liikmesriigi pädeva asutuse otsuse alusel või selle liikmesriigi rahvusvahelistest kohustustest tulenevalt automaatselt täitmisele pööratava otsuse alusel või otsuse alusel, mida tuleb vastavalt rahvusvahelistele kohustustele tunnustada;
- c) perekonna taasühinemist taotleva isiku alaealised lapsed, kaasa arvatud lapsendatud lapsed, kui perekonna taasühinemist taotlev isik on nende eestkostja ning lapsed on tema ülalpidamisel. Liikmesriigid võivad lubada oma perekonnaga taasühineda lastel, kes on ühisel eestkostel, tingimusel et teine eestkostja on andnud oma nõusoleku;
- d) abikaasa alaealised lapsed, kaasa arvatud lapsendatud lapsed, kui abikaasa on nende eestkostja ning lapsed on tema ülalpidamisel. Liikmesriigid võivad lubada oma perekonnaga taasühineda lastel, kes on ühisel eestkostel, tingimusel et teine eestkostja on andnud oma nõusoleku.

Käesolevas artiklis osutatud alaealised lapsed peavad olema asjaomase liikmesriigi õiguse järgest täiseast nooremad ning vallalised.

[...]“.

6 Direktiivi artiklis 5 on sätestatud:

„1. Liikmesriigid määravad kindlaks, kas perekonna taasühinemise õiguse kasutamiseks esitatava taotluse tema territooriumile sisenemise ja seal elamise kohta esitab kõnealuse liikmesriigi pädevatele asutustele perekonna taasühinemist taotlev isik või tema pere liige või liikmed.

2. Taotlusele tuleb lisada peresuhteid ning artiklites 4 ja 6 ning vajaduse korral artiklites 7 ja 8 sätestatud tingimuste täidetust tõendavad dokumendid ning pereliikme(te) reisidokumentide tõestatud koopiad.

Liikmesriigid võivad selleks, et koguda tõendeid peresuhte olemasolu kohta, vestelda vajaduse korral perekonna taasühinemist taotleva isiku ja tema pereliikmetega ning viia läbi muid vajalikke uurimisi.

[...]

4. Liikmesriigi pädevad asutused teatavad taotluse esitajale oma otsusest kirjalikult võimalikult kiiresti ja igal juhul hiljemalt üheksa kuud pärast taotluse esitamise kuupäeva.

Taotluse läbivaatamise keerukusega seotud erandlikel asjaoludel võib esimeses lõigus osutatud tähtaega pikendada.

Eitav otsus tuleb põhjendada. Esimeses lõigus ettenähtud tähtaja jooksul otsuse tegemata jätmisest tulenevad tagajärjed määratakse kindlaks asjaomase liikmesriigi siseriiklikes õigusaktides.

5. Taotluse läbivaatamisel võtavad liikmesriigid piisavalt arvesse alaealiste laste parimaid huvisid.“

7 Direktiivi artikli 16 lõigetes 1 ja 2 on sätestatud:

„1. Liikmesriigid võivad perekonnaga taasühinemiseks nende territooriumile sisenemise ja seal elamise taotluse rahuldamata jätta või vajaduse korral pereliikme elamisloa tühistada või selle pikendamisest keelduda järgmistel asjaoludel:

a) kui käesolevas direktiivis sätestatud tingimused ei ole või ei ole enam täidetud.

[...]

2. Liikmesriigid võivad perekonnaga taasühinemiseks nende territooriumile sisenemise ja seal elamise taotluse rahuldamata jätta või vajaduse korral pereliikme elamisloa tühistada või selle pikendamisest keelduda samuti siis, kui tõendatakse, et:

a) on kasutatud väärä või eksitavat teavet, vale- või võltsdokumente, sooritatud pettusena kvalifitseeritav muu õiguserikkumine või kasutatud muid ebaseaduslikke vahendeid;

[...]“.

8 Direktiivi 2003/86 artiklis 18 on sätestatud:

„Liikmesriigid tagavad, et taasühinemist taotleval isikul ja/või tema pereliikmetel on õigus vaidlustada otsus, mille alusel perekonna taasühinemise taotlus rahuldamata jäetakse või elamisluba tühistatakse või selle pikendamisest keeldutakse või mille alusel riigist välja saadetakse.

Esimeses lõigus osutatud õiguse kasutamise menetluse ja pädevuse kehtestavad asjaomased liikmesriigid.“

Belgia õigus

9 15. detsembri 1980. aasta seaduse välismaalaste riiki sisenemise, riigis viibimise ja sinna elama asumise ning riigist väljasaatmise kohta (loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers (*Moniteur belge*, 31.12.1980, lk 14584)) põhikohtuasja asjaolude suhtes kohaldatava redaktsiooni (edaspidi „15. detsembri 1980. aasta seadus“) artikli 10 lõike 1 esimeses lõigus on sätestatud:

„Kui artiklitest 9 ja 12 ei tulene teisiti, on õigus riigis viibida kauem kui kolm kuud järgmistel juhtudel:

[...]

4° niisuguse välismaalase järgmistel pereliikmetel, kellel on vähemalt 12 kuud olnud õigus elada Belgia Kuningriigi territooriumil piiramata aja jooksul või kellel on vähemalt 12 kuud olnud õigus sinna elama asuda. See kaheteistkümne kuu pikkune tähtaeg langeb ära, kui abielusuhe või registreeritud kooselu oli olemas enne välismaalase saabumist Belgia Kuningriiki või kui neil on ühine alaealine laps või kui asi puudutab pagulase või täiendava kaitse saajana tunnustatud välismaalase perekonna liikmeid:

- tema välismaalasest abikaasa või välismaalane, kellega teda seob registreeritud kooselu, mis on Belgias võrdsustatud abieluga, ja kes tuleb elama koos temaga, tingimusel et mõlemad asjaomased isikud on üle 21-aastased. See vanusepiirang väheneb siiski 18. eluaastani, kui abielusuhe või registreeritud kooselu on alanud enne selle isiku, kelle juurde elama asutakse, välismaalt Belgia Kuningriiki jõudmist;
- nende lapsed, kes tulevad elama koos nendega, kui nad on alla 18-aastased ja vallalised;
- eelmises taandes nimetatud Belgia Kuningriiki tulnud välismaalase, tema abikaasa või registreeritud kooselu partneri lapsed, kes tulevad elama koos nendega, kui nad on alla 18-aastased ja vallalised, tingimusel et Belgia Kuningriiki tulnud välismaalasel, tema abikaasal või sellel registreeritud kooselu partneril on nende hooldusõigus ja nad on tema ülalpidamisel või ühise hooldusõiguse korral tingimusel, et teine isik, kellele kuulub hooldusõigus, on andnud oma nõusoleku;

[...]“.

10 Selle seaduse artikli 10 *ter* lõikes 3 on sätestatud:

„Minister või tema volitatud isik võib otsustada jätta rahuldamata üle kolmekuulise elamisloa taotluse, [...] kas juhul, kui välismaalane [...] on kasutanud selle loa saamiseks vale- või eksitavat infot või valesid või võltsitud dokumente või pettust või muid ebaseaduslikke vahendeid, millel oli otsustav tähtsus [...]“.

11 Kõnealuse seaduse artikkel 12 *bis* näeb ette:

„§ 1. Välismaalane, kes kinnitab, et ta on ühes artiklis 10 nimetatud olukorras, peab esitama oma taotluse Belgia diplomaatilisele või konsulaaresindajale, kes on pädev tema elukohas või kohas, kus ta välisriigis viibib.

[...]

§ 2. [...]

Taotluse esitamise kuupäevaks on kuupäev, mil esitatakse kõik nimetatud dokumendid vastavalt 16. juuli 2004. aasta seaduse rahvusvahelise eraõiguse seadustiku kohta (loi du 16 juillet 2004 portant le Code de droit international privé) artiklile 30 või rahvusvahelistele konventsioonidele.

Elamisloa taotluse asjas tehakse ja kuulutatakse otsus võimalikult kiiresti, kuid hiljemalt kuus kuud pärast lõikes 2 viidatud taotluse esitamise kuupäeva. [...]

Taotluse keerukusega [...] seotud erandjuhtudel võib minister või tema volitatud isik kahel korral pikendada uurimisperioodi kolme kuu võrra, tehes põhjendatud otsuse, millest teatatakse taotluse esitajale.

Kui otsust ei ole tehtud üheksa kuu jooksul taotluse esitamisest, sealhulgas punktis 5 ette nähtud võimaliku pikendamise korral, tunnustatakse elamisloa olemasolu.

[...]

§ 7. Taotluse menetlemisel võetakse arvesse lapse parimaid huve.“

12 Seaduse artikli 39 lõike 56 esimeses lõigus on sätestatud:

„artikli 39 lõikes 2 nimetatud kaebused võib esitada [Conseil du contentieux des étrangers'ile (välismaalaste asjade halduskohus, Belgia)] välismaalane, kes põhjendab kahjustamist või huvi olemasolu“.

Põhikohtuasja asjaolud ja eelotsuse küsimused

- 13 Eelotsusetaotlustest nähtub, et kolmanda riigi kodanik B. M. M., kellel on Belgias pagulasseisund, esitas 20. märtsil 2012 oma alaealiste laste B. S., B. M. ja B. M. O. nimel ja huvides Belgia saatkonnale Conakrys (Guinea) perekonna taasühinemiseks elamisloataotlused, mis põhinesid 15. detsembri 1980. aasta seaduse artikli 10 lõike 1 esimese lõigu punkti 4 kolmandal taandel. Need taotlused jäeti 2. juulil 2012 rahuldamata.
- 14 B. M. M. esitas 9. detsembril 2013 Belgia saatkonnale Dakaris (Senegal) oma alaealiste laste B. S., B. M. ja B. M. O. nimel ja huvides uued elamisloataotlused, mis põhinesid 15. detsembri 1980. aasta seaduse samadel sätetel.
- 15 Belgia pädevad asutused jätsid kolme 25. märtsi 2014. aasta otsusega need elamisloataotlused 15. detsembri 1980. aasta seaduse artikli 10 *ter* lõike 3 alusel rahuldamata põhjendusel, et B. S., B. M. ja B. M. O. olid kasutanud valeandmeid või võltsitud dokumente või kasutanud taotletud elamisloa saamiseks pettust või muid ebaseaduslikke vahendeid. Nimelt märkisid need asutused, et B. S. ja B. M. O. teatasid oma elamisloataotluses, et nad on sündinud vastavalt 16. märtsil 1999 ja 20. jaanuaril 1996, samas kui B. M. M. oli oma varjupaigataotluses märkinud, et nad on sündinud vastavalt 16. märtsil 1997 ja 20. jaanuaril 1994. B. M. O. kohta rõhutasid need asutused, et B. M. M. ei teatanud oma varjupaigataotluses selle lapse olemasolust.
- 16 Kuupäeval, mil tehti 25. märtsi 2014. aasta otsused taotluste rahuldamata jätmise kohta, olid põhikohtuasja kaebajate sõnul B. S. ja B. M. veel alaealised, samas kui B. M. O. oli täisealiseks saanud.
- 17 Nimetatud otsuste peale esitasid B. M. M. ja B. S. (kohtuasi C-133/19), B. M. M. ja B. M. (kohtuasi C-136/19) ning B. M. O. (kohtuasi C-137/19) 25. aprillil 2014 Conseil du contentieux des étrangers'ile (välismaalaste asjade halduskohus) peatamis- ja tühistamiskaebused. Huvitatud isikud palusid 10. septembri 2015. aasta, 7. jaanuari 2016. aasta ja 24. oktoobri 2017. aasta kirjades nimetatud kohtul nende kaebuste kohta otsuse teha.
- 18 31. jaanuari 2018. aasta otsustega jättis Conseil du contentieux des étrangers (välismaalaste asjade halduskohus) kaebused vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata, sest kaebajatel puudub põhjendatud huvi. Nimetatud kohus tuletas meelde, et väljakujunenud riigisisese kohtupraktika kohaselt peab kaebuse esitajal olema põhjendatud huvi kaebuse esitamise hetkel ja see peab säilima kuni kohtuotsuse kuulutamiseni, ning märkis seejärel, et kui käesoleval juhul tühistatakse põhikohtuasjas kõne all olevad taotluste rahuldamata jätmise otsused ja Belgia pädevad asutused on kohustatud elamisloa taotlused uuesti läbi vaatama, ei saa neid taotlusi ühelgi juhul rahuldada, sest isegi kui lähtuda taotlustes märgitud sünnikuupäevadest, on B. S., B. M. ja B. M. O. saanud vahepeal täisealiseks ega vasta enam tingimustele, mis on ette nähtud alaealiste laste perekonnaga taasühinemist reguleerivates sätetes.
- 19 Põhikohtuasja kaebajad esitasid kassatsioonkaebuse Conseil d'État'le (Belgia kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu). Nad väidavad sisuliselt, et Conseil du contentieux des étrangers'i (välismaalaste asjade halduskohus) antud tõlgendus rikub esiteks liidu õiguse tõhususe põhimõtet, kuna see takistab B. S.-il, B. M.-il ja B. M. O.-l kasutada direktiivi 2003/86 artikliga 4 tagatud õigust perekonna taasühinemisele, ning teiseks rikub see õigust tõhusale õiguskaitsevahendile, võttes neilt võimaluse

esitada kaebus põhikohtuasjades käsitletavate rahuldamata jätmise otsuste peale, samas kui kohtuasjades C-133/19 ja C-136/19 olid need otsused nii vastu võetud kui ka vaidlustatud ajal, mil kaebajad olid veel alaealised.

- 20 Conseil d'État (Belgia kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) märgib sellega seoses, et Euroopa Kohus on 12. aprilli 2018. aasta kohtuotsuses A ja S (C-550/16, EU:C:2018:248) otsustanud, et direktiivi 2003/86 artikli 2 punkti f koostoimes artikli 10 lõike 3 punktiga a tuleb tõlgendada nii, et „alaealiseks“ selle sätte tähenduses tuleb kvalifitseerida kolmanda riigi kodanik või kodakondsuseta isik, kes oli liikmesriigi territooriumile sisenemise ja selles riigis varjupaigataotluse esitamise ajal alla 18-aastane, kuid kes saab varjupaigamenetluse ajal täisealiseks ja tunnistatakse seejärel pagulaseks.
- 21 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul on see kohtuasi aga põhikohtuasjadest erinev, kuivõrd põhikohtuasjades ei ole tegemist alaealisega, keda on tunnustatud pagulasena. Lisaks on direktiivis 2003/86 ette nähtud perekonna taasühinemise taotluse kohta otsuse tegemise tähtaeg, millest tulenevalt ei sõltu perekonna taasühinemise õigus sellest, kui kiiresti või aeglaselt taotlus läbi vaadatakse. Igal juhul võeti põhikohtuasjas kõne all olevad taotluste rahuldamata jätmise otsused vastu 15. detsembri 1980. aasta seaduse artikli 12 *bis* lõikes 2 sätestatud tähtaja jooksul.
- 22 Neil asjaoludel otsustas Conseil d'État (Belgia kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

Kohtuasjades C-133/19 ja C-136/19:

- „1. Kas Euroopa Liidu õiguse tõhususe tagamiseks ja selleks, et mitte muuta võimatuks perekonna taasühinemise õiguse – mis kaebaja arvates on talle antud [direktiivi 2003/86] artikliga 4 – kasutamist, tuleb seda sätet tõlgendada nii, et perekonna taasühinemist taotleva isiku laps võib kasutada õigust perekonna taasühinemisele, kui ta saab täisealiseks kohtumenetluse ajal, mis on algatatud selle otsuse vastu, millega keelduti talle kõnealust õigust andmast ja mis võeti vastu siis, kui ta oli veel alaealine?
2. Kas [harta] artiklit 47 ja [direktiivi 2003/86] artiklit 18 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus, kui tühistamiskaebus, mis on esitatud otsuse peale, millega keeldutakse tunnustamast alaealise lapse perekonnaga taasühinemise õigust, tunnistatakse vastuvõetamatuks põhjusel, et laps on saanud kohtumenetluse ajal täisealiseks, kuivõrd sellega võetakse lapselt võimalus taotleda otsuse tegemist nimetatud otsuse peale esitatud kaebuse kohta ning rikutaks tema õigust tõhusale õiguskaitsevahendile?“

Kohtuasjas C-137/19:

„Kas [direktiivi 2003/86] artikli 4 lõike 1 [esimese lõigu] punkti c, koostoimes sama direktiivi artikli 16 lõikega 1, tuleb tõlgendada nii, et selles on nõutud, et kolmanda riigi kodanik peab selleks, et ta kvalifitseeritaks „alaealiseks lapseks“ selle sätte tähenduses, olema „alaealine“ mitte ainult elamisõiguse taotluse esitamise hetkel, vaid ka hetkel, mil haldusasutus teeb lõpuks selle taotluse kohta otsuse?“

- 23 Euroopa Kohtu presidendi 12. märtsi 2019. aasta otsusega liideti kohtuasjad C-133/19, C-136/19 ja C-137/19 kirjaliku ja suulise menetluse ning kohtuotsuse huvides.

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus kohtuasjades C-133/19 ja C-136/19 ning küsimus kohtuasjas C-137/19

- 24 Esimese küsimusega kohtuasjades C-133/19 ja C-136/19 ning küsimusega kohtuasjas C-137/19 palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas direktiivi 2003/86 artikli 4 lõike 1 esimese lõigu punkti c tuleb tõlgendada nii, et kuupäev, millest tuleb lähtuda selle kindlakstegemisel, kas kolmanda riigi kodanik või kodakondsuseta isik, kes ei ole abielus, on „alaealine laps“ selle sätte tähenduses, on kuupäev, mil on esitatud perekonnaga taasühinemiseks alaealiste laste riiki sisenemise ja riigis elamise taotlus, või kuupäev, mil liikmesriigi pädevad asutused on teinud selle taotluse kohta otsuse, mis võib olla pärast seda, kui taotluse rahuldamata jätmise otsus on vaidlustatud.
- 25 Seoses sellega olgu märgitud, et direktiiviga 2003/86 taotletakse eesmärgi soodustada perekonna taasühinemist ning soovitakse lisaks anda kaitse kolmandate riikide kodanikele ja eeskätt alaealistele (13. märtsi 2019. aasta kohtuotsus E., C-635/17, EU:C:2019:192, punkt 45 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 26 Kõnealuse direktiivi artikli 4 lõige 1 paneb selles kontekstis liikmesriikidele täpsed positiivsed kohustused, millele vastavad selgelt määratletud subjektiivsed õigused. Samas direktiivis määratletud juhtudel paneb direktiiv liikmesriikidele kohustuse, jätmata neile kaalutusõigust, lubada perekonna taasühinemist taotleva isiku teataval pereliikmetel perekonnaga taasühineda (13. märtsi 2019. aasta kohtuotsus E., C-635/17, EU:C:2019:192, punkt 46 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 27 Perekonna taasühinemist taotleva isiku nende pereliikmete hulgas, kellel asjaomane liikmesriik peab lubama oma territooriumile siseneda ja seal elada, on direktiivi 2003/86 artikli 4 lõike 1 esimese lõigu punkti c kohaselt „perekonna taasühinemist taotleva isiku alaealised lapsed, kaasa arvatud lapsendatud lapsed, kui perekonna taasühinemist taotlev isik on nende eestkostja ning lapsed on tema ülalpidamisel“.
- 28 Kuigi direktiivi 2003/86 artikli 4 lõike 1 teises lõigus on märgitud, et alaealised lapsed peavad olema asjaomase liikmesriigi õiguse järgest täiseast nooremad, ei ole seal täpsustatud ajahetke, millest lähtudes tuleb hinnata, kas see tingimus on täidetud, ega viidatud selles osas liikmesriikide õigusele.
- 29 Kuigi liikmesriikidel on nimetatud sätte kohaselt õigus otsustada õigusjärgse täisea üle, ei saa neile siiski anda mingit kaalutusruumi selle hetke kindlaksmääramisel, millest tuleb lähtuda taotleja vanuse hindamisel direktiivi 2003/86 artikli 4 lõike 1 esimese lõigu punkti c kohaldamiseks.
- 30 Nimelt tuleb meenutada, et kooskõlas nii liidu õiguse ühetaolise kohaldamise nõudega kui ka võrdse kohtlemise põhimõttega seotud nõuetega tuleb liidu õigusnormi, milles ei ole õigusnormi tähenduse ja ulatuse kindlaksmääramiseks sõnaselgelt viidatud liikmesriikide õigusele, tavaliselt kogu Euroopa Liidus tõlgendada autonoomselt ja ühetaoliselt ning seejuures tuleb eelkõige arvesse võtta sätte konteksti ja asjaomaste õigusnormide eesmärgi (26. juuli 2017. aasta kohtuotsus Ouhrami, C-225/16, EU:C:2017:590, punkt 38 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 31 Nagu on meenutatud käesoleva kohtuotsuse punktis 25, on direktiivi 2003/86 eesmärk soodustada perekonna taasühinemist. Sel eesmärgil määratakse direktiiviga kindlaks perekonna taasühinemise õiguse kasutamise tingimused kolmandate riikide kodanikele, kes elavad seaduslikult liikmesriikide territooriumil, nagu on täpsustatud direktiivi artiklis 1.
- 32 Direktiivi põhjendusest 2 nähtub veel, et direktiiv austab põhiõigusi ja peab kinni hartas tunnustatud põhimõtetest.

- 33 Seoses sellega olgu märgitud, et liikmesriigid ei pea mitte ainult tõlgendama oma riigisisest õigust kooskõlas liidu õigusega, vaid nad peavad ka jälgima, et nad ei tugine teisese õiguse tõlgendusele, mis on vastuolus liidu õiguskorras kaitstavate põhiõigustega (vt selle kohta 23. detsembri 2009. aasta kohtuotsus *Detiček*, C-403/09 PPU, EU:C:2009:810, punkt 34, ja 6. detsembri 2012. aasta kohtuotsus O jt, C-356/11 ja C-357/11, EU:C:2012:776, punkt 78).
- 34 Eeskätt harta artiklis 7, mis sisaldab õigusi, mis vastavad Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artikli 8 lõikega 1 tagatud õigustele, on tunnustatud õigust sellele, et austataks era- ja perekonnaelu. Harta seda sätet tuleb tõlgendada koostoimes kohustusega seada esikohale lapse parimad huvid, mida tunnustab harta artikli 24 lõige 2, ja arvestades lapse vajadust säilitada regulaarsed isiklikud suhted oma mõlema vanemaga, mis on leidnud väljenduse sama artikli lõikes 3 (6. detsembri 2012. aasta kohtuotsus O jt, C-356/11 ja C-357/11, EU:C:2012:776, punkt 76).
- 35 Sellest tuleneb, et direktiivi 2003/86 sätteid tuleb tõlgendada ja kohaldada, võttes arvesse harta artiklit 7 ja artikli 24 lõikeid 2 ja 3; see nähtub lisaks ka kõnealuse direktiivi põhjendusest 2 ja artikli 5 lõikest 5, mis panevad liikmesriikidele kohustuse vaadata perekonna taasühinemise taotlused läbi asjaomaste laste huve arvestades ja perekonnaelu soodustades (13. märtsi 2019. aasta kohtuotsus E., C-635/17, EU:C:2019:192, punkt 56 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 36 Esiteks tuleb tõdeda, et kui valida kuupäevaks, millest tuleb lähtuda taotleja vanuse hindamisel direktiivi 2003/86 artikli 4 lõike 1 esimese lõigu punkti c kohaldamiseks, kuupäev, mil asjaomase liikmesriigi pädev asutus teeb otsuse perekonna taasühinemiseks liikmesriiki sisenemise ja seal elamise taotluse kohta, ei oleks see kooskõlas ei selle direktiivi eesmärkidega ega harta artiklist 7 ja artikli 24 lõikest 2 tulenevate nõuetega, kuna viimati nimetatud sätte nõuab, et kõikides lastega seotud toimingutes, sealhulgas liikmesriikide toimingutes direktiivi kohaldamisel, tuleb esikohale seada lapse huvid.
- 37 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 43 sisuliselt märkis, ei julgustata liikmesriigi pädevaid asutusi ja kohtuid menetlema saatjata alaealiste esitatud taotlusi eelisjärjekorras, et võtta arvesse nende haavatavust, ning nad võivad seega tegutseda viisil, mis seab ohtu alaealiste õiguse perekonna taasühinemisele (vt analoogia alusel 12. aprilli 2018. aasta kohtuotsus A ja S, C-550/16, EU:C:2018:248, punkt 58).
- 38 Käesoleval juhul nähtub eelotsusetaotlustest, et B. M. M esitas 9. detsembril 2013 oma alaealiste laste B. S., B. M. ja B. M. O. nimel ja huvides Belgia saatkonnale Dakaris perekonna taasühinemiseks elamisloataotlused, mis jäeti Belgia õiguses ette nähtud tähtaegu järgides 25. märtsil 2014 rahuldamata.
- 39 Kuigi B. M. M. ning B. S., B. M. ja B. M. O. esitasid 25. aprillil 2014 taotluste rahuldamata jätmise otsuste peale peatamis- ja tühistamiskaebused Conseil du contentieux des étrangers'ile (välismaalaste asjade halduskohus) ning kuigi nad palusid aastatel 2015–2017 korduvalt, et see kohus teeks nende kaebuste kohta otsuse, oli see siiski alles 31. jaanuaril 2018, see tähendab kolm aastat ja üheksa kuud pärast kaebuste esitamist, kui Conseil du contentieux des étrangers (välismaalaste asjade halduskohus) jättis need kaebused vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata, lähtudes sellest, et tema otsuse tegemise kuupäeval olid B. S., B. M. ja B. M. O. täisealised ega vastanud järelikult enam tingimustele, mis on ette nähtud alaealiste laste perekonnaga taasühinemist reguleerivates sätetes.
- 40 Sellega seoses tuleb rõhutada, et niisugused menetlusajad ei ole Belgias erandlikud, sest nagu Belgia valitsus kohtuistungil märkis, on keskmine aeg, mille jooksul Conseil du contentieux des étrangers (välismaalaste asjade halduskohus) otsustab perekonna taasühinemise vaidluste üle, kolm aastat. Belgia valitsus täpsustas lisaks, et nimetatud kohus ei pidanud põhikohtuasja kaebajate juhtumit esmatähtsaks.

- 41 Eelmises punktis mainitud asjaolud näitavad, et direktiivi 2003/86 artikli 4 lõike 1 esimese lõigu punkti c tõlgendus, mille kohaselt tuleb selle sätte kohaselt taotleja vanuse hindamisel lähtuda kuupäevast, mil asjaomase liikmesriigi pädev asutus teeb otsuse sellesse riiki sisenemise ja seal elamise taotluse kohta, ei võimalda tagada, et direktiivi 2003/86 kohaldamisel on lapse huvid vastavalt harta artikli 24 lõikele 2 liikmesriikide jaoks igal juhul esikohal.
- 42 Teiseks ei võimaldaks niisugune tõlgendus võrdse kohtlemise ja õiguskindluse põhimõtete kohaselt tagada, et kõiki taotlejaid, kes on samal ajal samasuguses olukorras, koheldakse ühtemoodi ja ettenähtavalt, kuna see tõlgendus viiks selleni, et perekonna taasühinemise taotluse rahuldamine sõltuks peamiselt liikmesriikide haldusasutuste või kohtutega seotud asjaoludest, eelkõige sellest, kui kiiresti menetletakse taotlust või tehakse otsus taotluse rahuldamata jätmise otsuse peale esitatud kaebuse kohta, mitte aga asjaoludest, mis on seotud taotlejaga (vt analoogia alusel 12. aprilli 2018. aasta kohtuotsus A ja S, C-550/16, EU:C:2018:248, punktid 55 ja 60).
- 43 Lisaks võib selline tõlgendus – kuivõrd selle tulemusel sõltuks perekonna taasühinemise õigus juhuslikest ja ettenägematutest asjaoludest, mis on seotud üksnes asjaomase liikmesriigi pädevate asutuste ja kohtutega – tuua perekonna taasühinemise taotluste menetlemisel kaasa olulisi erinevusi liikmesriikide vahel ning ühes ja samas liikmesriigis.
- 44 Neil asjaoludel on kindlaksmääramisel, kas direktiivi 2003/86 artikli 4 lõike 1 esimese lõigu punktis c ette nähtud vanusetingimus on täidetud, direktiivi eesmärkidega ning liidu õiguskorras kaitstud põhiõigustega kooskõlas üksnes see, kui arvesse võetakse perekonnaga taasühinemiseks riiki sisenemise ja seal elamise taotluse esitamise kuupäeva. Seejuures ei oma tähtsust, kas taotlus lahendatakse vahetult pärast taotluse esitamist või alles pärast seda, kui on tühistatud taotluse rahuldamata jätmise otsus.
- 45 Seda järeldust ei sea kahtluse alla Belgia valitsuse ja Poola valitsuse kirjalikes seisukohtades esitatud argument, mille kohaselt võivad liikmesriigid direktiivi 2003/86 artikli 16 lõike 1 punkti a alusel juhul, kui loa andmise tingimused „ei ole või ei ole enam täidetud“, keelduda andmast perekonna taasühinemiseks riiki sisenemise ja seal elamise luba. Sisuliselt on need valitsused seisukohal, et perekonna taasühinemise taotluse rahuldamiseks peab perekonna taasühinemist taotlev isik tingimata olema alaealine nii taotluse esitamise kuupäeval kui ka taotluse kohta otsuse tegemise kuupäeval.
- 46 Seoses sellega olgu märgitud, et taotleja vanust ei saa pidada perekonna taasühinemise õiguse kasutamise materiaalseks tingimuseks direktiivi 2003/86 põhjenduse 6 ja artikli 1 tähenduses, nagu seda on eelkõige direktiivi IV peatükis ette nähtud tingimused. Erinevalt viimati nimetatud tingimustest kujutab vanuse tingimus endast perekonna taasühinemise taotluse vastuvõetavuse tingimust, mille areng on kindel ja ettenähtav ning mida saab seega hinnata üksnes selle taotluse esitamise kuupäeval.
- 47 Järelikult tuleb esimesele küsimusele kohtuasjades C-133/19 ja C-136/19 ning küsimusele kohtuasjas C-137/19 vastata nii, et direktiivi 2003/86 artikli 4 lõike 1 esimese lõigu punkti c tuleb tõlgendada nii, et kuupäev, millest tuleb lähtuda selle kindlakstegemisel, kas kolmanda riigi kodanik või kodakondsuseta isik, kes ei ole abielus, on alaealine laps selle sätte tähenduses, on kuupäev, mil on esitatud perekonnaga taasühinemiseks alaealiste laste riiki sisenemise ja riigis elamise taotlus, mitte kuupäev, mil liikmesriigi pädevad asutused on teinud selle taotluse kohta otsuse, mis võib olla pärast seda, kui taotluse rahuldamata jätmise otsus on vaidlustatud.

Teine küsimus kohtuasjades C-133/19 ja C-136/19

- 48 Teise küsimusega kohtuasjades C-133/19 ja C-136/19 palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas direktiivi 2003/86 artiklit 18 koostoimes harta artikliga 47 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus, kui perekonnaga taasühinemiseks alaealiste laste riiki sisenemise ja riigis elamise taotluse rahuldamata jätmise otsuse peale esitatud kaebus jäetakse vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata ainuüksi põhjusel, et laps on kohtumenetluse ajal saanud täisealiseks.
- 49 Selle kohta nähtub esiteks Euroopa Kohtu käsutuses olevast toimikust, et see küsimus põhineb eeldusel, et alaealisel, kes on saanud täisealiseks perekonna taasühinemise taotluse rahuldamata jätmise otsuse tühistamiseks algatatud kohtumenetluse ajal, ei ole selle otsuse tühistamise vastu enam mingit huvi, mistõttu tuleb pädeval kohtul tema kaebus igal juhul rahuldamata jätta.
- 50 Nagu nähtub kohtuasjades C-133/19 ja C-136/19 esitatud esimesele küsimusele ja kohtuasjas C-137/19 esitatud küsimusele antud vastusest, on see eeldus väär, mistõttu ei saa eelmises punktis kirjeldatud olukorras jätta sellist perekonna taasühinemise taotlust rahuldamata ainuüksi põhjusel, et laps on saanud kohtumenetluse ajal täisealiseks.
- 51 Teiseks tuleb märkida, et kuigi direktiivi 2003/86 artikli 5 lõikes 4 on ette nähtud üheksakuuline tähtaeg, mille jooksul asjaomase liikmesriigi pädevad asutused peavad perekonna taasühinemise taotluse esitanud isikule teatama teda puudutavast otsusest, ei kehtesta see siiski mingit otsustamistähtaega kohtule, kellele on esitatud kaebus sellise taotluse rahuldamata jätmise otsuse peale.
- 52 Direktiivi artikkel 18 paneb siiski liikmesriikidele kohustuse tagada, et perekonna taasühinemist taotleval isikul või tema pereliikmetel on õigus selline otsus kohtus vaidlustada, ning paneb liikmesriikidele kohustuse kehtestada selle õiguse kasutamise menetlus ja pädevus.
- 53 Ehkki nimetatud säte tunnustab sel moel liikmesriikide teatavat kaalutusruumi eeskätt perekonna taasühinemise taotluse rahuldamata jätmise otsuse peale esitatud kaebuse läbivaatamist käsitlevate eeskirjade kindlaksmääramisel, on siiski oluline märkida, et liikmesriigid on vaatamata sellise kaalutusruumi olemasolule direktiivi 2003/86 rakendamisel kohustatud järgima harta artiklit 47, mis tagab õiguse tõhusale õiguskaitsevahendile kohtus igale isikule, kelle liidu õigusega tagatud õigusi ja vabadusi on rikutud (29. juuli 2019. aasta kohtuotsus Torubarov, C-556/17, EU:C:2019:626, punkt 55).
- 54 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktides 42 ja 44 sisuliselt märkis, nõuab direktiivi 2003/86 artikkel 18 koostoimes harta artikliga 47, et riigisisised õiguskaitsevahendid, mis võimaldavad perekonna taasühinemist taotleval isikul ja tema pereliikmetel kasutada oma õigust vaidlustada kohtus perekonna taasühinemise taotluse rahuldamata jätmise otsused, oleksid tõhusad ja tegelikud.
- 55 Järelikult ei saa sellist kaebust jätta vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata ainuüksi põhjusel, et laps on kohtumenetluse ajal saanud täisealiseks.
- 56 Lisaks, vastupidi sellele, mida väitsid mitu oma seisukohad esitanud liikmesriiki, ei saa perekonna taasühinemise taotluse rahuldamata jätmise otsuse peale esitatud kaebuse vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata jätmise põhineda tõdemusel, nagu käesoleval juhul, et asjaomastel isikutel ei ole enam põhjendatud huvi saada asja menetlevalt kohtult otsust.
- 57 Ei saa nimelt välistada, et kolmanda riigi kodanikul, kelle esitatud perekonna taasühinemise taotlus jäeti rahuldamata, säilib isegi pärast täisealiseks saamist huvi selle vastu, et kohus, kellele on esitatud kaebus selle rahuldamata jätmise otsuse peale, teeks sisulise otsuse, kuna teatavates liikmesriikides on selline kohtuotsus vajalik eelkõige selleks, et taotlejal oleks võimalik esitada asjaomase liikmesriigi vastu kahju hüvitamise hagi.

- 58 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb teisele küsimusele kohtuasjades C-133/19 ja C-136/19 vastata, et direktiivi 2003/86 artiklit 18 koostoimes harta artikliga 47 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus, kui alaealise lapse esitatud perekonna taasühinemise taotluse rahuldamata jätmise otsuse peale esitatud kaebus jäetakse vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata ainuüksi põhjusel, et laps on kohtumenetluse ajal saanud täisealiseks.

Kohtukulud

- 59 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kolmas koda) otsustab:

1. Nõukogu 22. septembri 2003. aasta direktiivi 2003/86/EÜ perekonna taasühinemise õiguse kohta artikli 4 lõike 1 esimese lõigu punkti c tuleb tõlgendada nii, et kuupäev, millest tuleb lähtuda selle kindlakstegemisel, kas kolmanda riigi kodanik või kodakondsuseta isik, kes ei ole abielus, on alaealine laps selle sätte tähenduses, on kuupäev, mil on esitatud perekonnaga taasühinemiseks alaealiste laste riiki sisenemise ja riigis elamise taotlus, mitte kuupäev, mil liikmesriigi pädevad asutused on teinud selle taotluse kohta otsuse, mis võib olla pärast seda, kui taotluse rahuldamata jätmise otsus on vaidlustatud.
2. Direktiivi 2003/86 artiklit 18 koostoimes Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikliga 47 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus, kui alaealise lapse esitatud perekonna taasühinemise taotluse rahuldamata jätmise otsuse peale esitatud kaebus jäetakse vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata ainuüksi põhjusel, et laps on kohtumenetluse ajal saanud täisealiseks.

Allkirjad